

ÄÄNEKOSKI

Hirvaskankaan-Koiviston muinaisjäännösinventointi 2004

Timo Jussila

Kustantaja: Äänekoksen kaupunki

Sisältö:

Perustiedot.....	3
Inventointi	4
Rannansiirtumiskäyrä	5
Kartat.....	6
Tutkimusalue, maastokartta.....	6
Koivisto, maastokartta 1:10 000.....	7
Rannankylä, maastokartta 1:10 000	8
Kuninkaankartta 1700-luvulta	9
Muinaisjäännökset.....	10
4 Muhlunniemi 1	10
5 Muhlunniemi 2	12
32 Muhlunniemi 3	13
33 Norola.....	14
34 Koskela.....	15
35 Ryssänhauta	16
35 Ryssänhauta	17
36 Venäläiskivi	18
37 Riikosenmäen sairastupa	20
38 Ryssänpaikka 1	21
39 Ryssänpaikka 2	23
40 Rannankylä Pirttiniemi	25
41 Ruokomäki	26
Löytöpaikat.....	28
Muita jäänteitä.....	29
Liite: Muinaisjäännösluettelo.....	30

Kansikuva: Näymä itään Rannankylän Mustikkamäeltä, Ryssänpaikka 1:n kohdalta. Niinivesi hämmöttä metsän takana.

Perustiedot

Alue: Äänekoksen Koiviston, Hirvaskankaan ja Rannankylän osayleiskaava-alue.

Tarkoitus: Mahdollisten alueella sijaitsevien muinaisjäännösten paikantaminen.

Tavoite: Alueen mahdollisimman kattava tarkastus, tihein pistokokein.

Työaika: Kenttätyöaika: 24.5.- 28.5.2004.

Kustantaja: Säänekosken kaupunki

Tekijä: Mikroliitti Oy, Timo Jussila.

Aiemmat

tutkimukset: Vanhatalo Simo, inventointi 1984. Timo Sepänmaa, tarkastuksia 1990-luvulla.

Tulokset: Yksi laaja kivistinen asuinpaikka, yksi ent. kivistinen löytöpaikka esitetään kiinteäksi muinaisjäännökseksi - asuinpaikaksi. Historiallisen ajan jäänteitä: Suomen sodan 1808-9 aikaisia sotilashautoja (tarinapaikkoja?) ja varustuksia, talonpohjia 1700-1800 luvulta, kaksi "piilopaikkaluolaa" ns. ryssänpiloja 1800-luvulta.

20x20 km

Nettiversiossa ei ole karttoja

Inventointi

Inventointi suoritettiin viikon aikana toukokuun 24 – 25. päivinä 2004. Inventoinnissa pyrin otoksin tarkastamaan pyyntikulttuurin asuinpaikoille soveltuvia maastonkohtia. Sellaisia alueella on runsaasti, erityisesti pelloissa. Kävelin läpi kaikki alueen avoimet pellot (joita oli ehkä n. 1/3 kokonaispeltopinta-alasta), niissä olevien törmien ja rinteiden laet ja itse rinteet Muinais-Päijänteen korkeustasoilla. Muinaisj-Päijänteen korkeimman rannan törmä oli paikoin selvästi näkyvissä. Tarkastelin myös ylemmällä tasolla olevia, Ancyclusjärven korkeustasoja. Havaintomahdollisuudet olivat hyvät. Ilma oli sateinen ja pellot kosteat. Tosin joihinkin peltoihin oli keritty levittämään sontaa, joka hieman vaikeutti havainnointia. Pellot olivat pääosin maaperältään hienoainesmoreenia, paikoin hiekkaisempia. Huolimatta mainioista etsintäolosuhteista ja topografiasta, löytyi alueelta vain yksi uusi kivikautinen asuinpaikka. Tulos oli kivikautisten asuinpaikkojen osalta ennustamani heikompi.

Metsämaastoon tein useita otostutkimuksi, koekuopituksia soveliaille paikoille – tuloksetta. Tarkastin alueen lähes kaikki Ancylostason 8200 eKr. (alle 125 m korkeustaso) alapuolelle ulottuvat laikutetut hakkuuaukeat – tuloksetta. Topografisesti erityisen otollinen maasto Ancycluspaikkojen löytämiseen on Pieni-Hirvasen länsi- ja etelärannoilla. Järveen laskevat hiekkaiset pellot olivat nyt kaikki heinällä – ummessa ja havaintojen saanti niistä oli lähes mahdotonta. Aikomukseni on tarkastaa pellot vielä uudestaan syksyllä, mikäli ne kynnetään. Hitonlahden koillis- ja länsipuolella on myös metsämaastossa suhteellisen hyvää asuinpaikkamaastoa Ancyclusjärven korkeustasoilla. Tein alueelle harvahkosti koekuoppia tuloksetta. Pieni-Hirvasesta Niiniveteen laskevan Hirvasjoen länsipuolella on selkeästi näkyvissä paikoin yksi paikoin kaksi komeaa Ancyclusjärven rantatörmää. Osa törmistä on nykyisen asutuksen runtelema, osa hiekanoton. Säilyneet osat kävelin läpi koekuopitellen, mutta tuloksetta. Oletin paikalta löytyvän varhaiskivikautta, mutta nyt onni ei ollut suosiollinen – tai sitten kivikautta ei alueella ole. Mainio Ancyclusjärven etelään aukeava laguuni on Loilon talon eteläpuolella olevan Piiparinkallion lounaisrinteellä. Alue oli nyt laikutettu, maaperä hiekkainen moreeni. Mitään havaintoja esihistoriasta en sieltä kuitenkaan saanut.

Koiviston alue, erityisesti Muhlunniemi on vanhaa vankkaa asutusaluetta 1500-luvulta lähtien. Kuninkaankartan mukaiset vanhat talonpaikat ovat kaikki nykyisissä pihapiireissä eikä niistä ole muinaisjäännöksiksi, itse alueen vanhinta Muhlun vanhaa kyläonttia lukuunottamatta. Valitettavasti se on nyt suurelta osin tuhottu. Suomen Sodan (1808-9) aikana alue oli pitkään ”etulinjassa” ja siellä käytiin useita kahakoita, sekä sissisotaa venäläisiä vastaan. Niiden muistona alueella on useita hautapaikkoja, varustuksia sekä kansantarinoita.

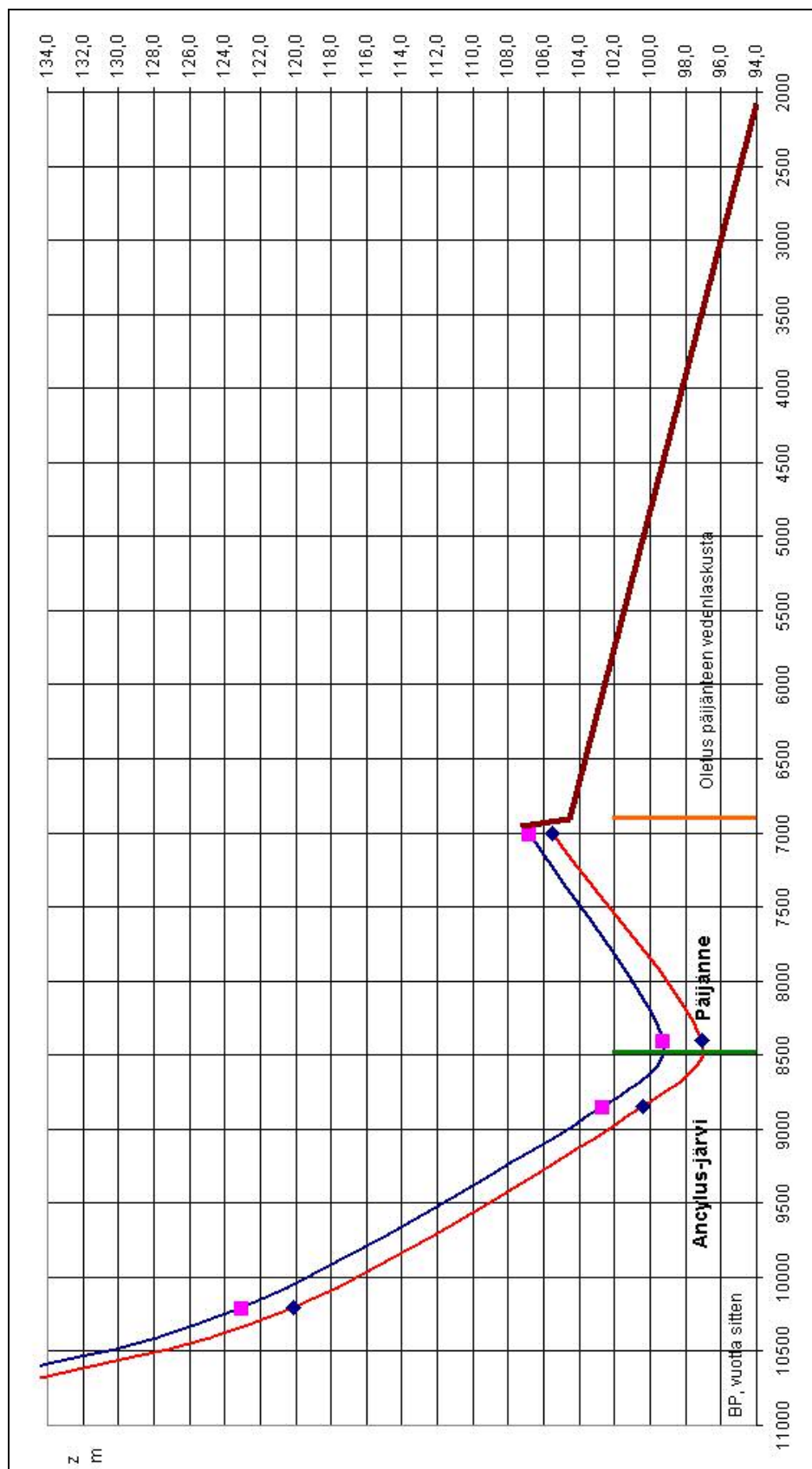
Alueen historiasta ja erilaisista tarina- ym. paikoista on runsaasti yksityiskohtaista tietoa **Urpo Sparfin** kirjassa *Kotikylämme Koivisto* (Koiviston kyläyhdistys ry. Äänekoski 1998, ISBN 952-91-0064-7). Runsaasti tietoja Rannankylän alueen historiasta ja vanhoista jäänteistä on herra Pekka Kivimäellä (Kuorejoentie 16, 44160 Huutomäki). Sparfin Kirja ja hra Kivimäki ovat olleet merkittävimmät lähteeni historiallisen ajan inventointityössäni. Alue tuli tutkittua kohtuullisen kattavasti, peltojen osalta hyvin kattavasti.

Espoossa 24.6.2004

Timo Jussila

Rannansiirtumiskäyrä

Päijänteen rannansiirtyminen Koiviston alueella (pohjoipää ja eteläpää):
Saarniston (1971) mukaan tulkinut T.Jussila.

Kartat**Tutkimusalue, maastokartta 1:50 000**

Nettiversiossa ei ole karttoja

Koivisto, maastokartta 1:10 000

Nettiversiossa ei ole karttoja

Rannankylä, maastokartta 1:10 000

Nettiversiossa ei ole karttoja

Kuninkaankartta 1700-luvulta

Muinaisjäännökset

4 Muhlunniemi 1

Rauh.lk: 2/3 tuhoutunut?

Ajoitus: historiallinen (1500-1700 luvut)

Laji: asuinpaikka, kylätontti

Kartta: 3221 05 xy: 6938 064 3433 870, z: 110 ± 2 m

Tutkijat: Vanhatalo S, inventointi 1984. Sepänmaa T, kartoitus 1996. Jussila T, inventointi 2004.

Huomiot: Museoviraston muinaisjäännösreisterissä paikka on mainittu rautakautisena röykkiökalmistona. Paikalla on ollut talonpohjia ja kiukaan raunioita, sekä viljelyröykkiöitä. Paikalla on kuninkaankartan mukaan sijainnut Koiviston ensimmäinen kylätontti, joka on autioitunut 1700-luvun lopulla, kun talo on siirtynyt vajaa 400 m etelämmäksi. Muhlunniemen talo on perustettu jo 1500-luvulla ja siten paikalla olisi arvokas ja arkeologisesti hyvin säilynyt kylätonttikokonaisuus. Paikan on kartoittanut T. Sepänmaa 1990-luvun puolessa välissä. Tuolloin paikka on ollut vielä täysin eheä ja kajoamaton. Sen jälkeen mäen laki on hakattu ja maaperä on aurattu erittäin raskaasti. Paikalla on nyt järeän metsäkoneen syvälle uurtuneita jälkiä ja kaivinkoneen leveällä kauhalla rouhittuja syviä laikkuja tiheästi. Kantoja on revitty maasta kasoihin. Koko maaperä on täysin rouhittu ja myllätty. Paikoin on kaavittu kalliopinta esille. Paikka on nyt pusikoitumassa – vesakosta ei ole tietoa. Pusikoitumisasteesta päätellen paikka on tuhattu n. 3-5 vuotta sitten. En havainnut alueella enään mitään merkkejä röykkiöistä ja talonpohjista. Niitä ei voi erottaa kaivetuista kivelöistä. **Hieno muinaisjäännös on kokonaan tuhattu!** Paikkakuntalaisten kertoman mukaan paikan entinen omistaja, Muhlun talon pari vuotta sitten edesmennyt vanha isäntä on ollut tietoinen paikan arvosta ja on sitä myös pyrkinyt säilyttämään. Tuhotyo on tehty ilmeisesti omistajanvaihdon jälkeen.

(Lisäys syksyllä 2004: Röykkiöt oli vasiten merkitty ennen metsänhakkuuta ja ne oli siten myös säilytetty aurauksen ulkopuolella. En havainnut ”mylläkässä” vaatimattomia raunioita. Valitettavasti muinaisjäännökseksi oli nyt käsitetty vain röykkiöt – suurin osa viljelysraunioita, jokin niistä kiuas – joten itse röykkiöiden välinen kylätontti meni. Metsänhoito oli siis tehty hyvässä uskossa pyriten muinaisjäännöstä asianmukaisesti suojelemaan – virhe on tapahtunut suojeletoimenpiteissä.)

Ed sivun kuva. Muhlunniemen lakea kuvattuna pohjoisreunalta etelä-lounaaseen.

Muhlunniemen lakea kuvattuna pohjoisreunalta etelään.
Alakuvassa kuvattuna etelä-kaakkoon.

Ks. myös kuva: 32 Muhlunniemi 3:n kohdalla

5 Muhlunniemi 2

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Kartta: 3221 05
 xy: 6937718 3433814, z: 105 ± 2 m

Tutkijat: Vanhatalo S, inventointi 1984. Sepänmaa T, tarkastus 1996. Jussila T, inventointi 2004.

<i>Löydöt:</i>	<i>Kokoelma</i>	<i>Lnro</i>	<i>Alanro</i>	<i>Huom</i>
	KM	2808	4	tasatalta
	KM	3354	53	kourutalta
	KM	18760		kvartsi-iskoksia
	KM	21455		kvartsi-iskoksia
	KM	26797		kourutalta

Huomiot: Vanhatalo on havainnut paikalla runsaasti kvartseja. Alueelta löydetyt irtolöydöt on liitetty tähän paikkaan. Paikka on pellossa. Sen rajaus on arvio, joten kohteelle on syytä varata reilu suoja-alue ympärille.

Asuinpaikka pellossa kulmauksen kohdalla. Kuvattu länteen

32 Muhlunniemi 3

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivistä
Laji: asuinpaikka

Kartta: 3221 05, xy: 6938014 3433870, z: 105 ± 2 m

Tutkijat: Vanhatalo S, inventointi 1984. Jussila T, inventointi 2004.

Huomiot: Aiemmin paikka on ollut löytöpaikkana, esitän nyt sitä kiinteäksi muinaisjäänneksi. Vanhatalo on havainnut paikalla muutaman kvartsin. Paikka on mielestäni tyypillinen ja oiva kivistä asuinpaikalle. Kyntämättömässä olkipellossa havaitsin kvartsiytimen, jota en kuitenkaan ottanut talteen. Sepänmaa kertoi myös havainneensa paikalla jokusen kvartsin 1990-luvulla. Nykyisen kokemuksen perusteella paikkaa olisi syytä pitää asuinpaikkana. Paikan rajausta on arvio.

Kuvattu länteen.

Alakuva. kuvattu pohjoiseen. Taustalla Muhlun vanha kylämäki.

33 Norola

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka (aiemmin löytöpaikka)

Kartta: 3221 05
 xy: 6938006 3434392, z: 102 ± 2 m

Tutkijat: Vanhatalo S, inventointi 1984. Jussila T, inventointi 2004.

Huomiot: Aiemmin Vanhatalo on löytänyt paikalta pari kvartsi-iskosta. Nyt havaitsin paikalla vielä muutama kvartsi, jotka jätin peltoon. Paikka sijaitsee kallion kupeessa, muinaisen rantatörmän päällä olevalla tasanteella. Paikka on tyypillinen kivikautisen asuinpaikan sijainnille. Nykyisen kokemuksen mukaisesti esitän paikan kiinteäksi muinaisjäännökseksi.

Yläkuva: kuvattu kallion päältä itään. Asuinpaikkatasanne ison kallion ja pienen kalliopaljastuman välisessä pellossa. Alakuva kuvattu länteen.

34 Koskela*Rauh.lk:* 2*Ajoitus:* kivikautinen
Laji: asuinpaikka*Kartta:* 3221 05
xy: 6935860 3433898, z: 105 ± 2 m, keskipisteen koord.
6935908 3433888 N-pää
6935738 3433846 S-pää*Tutkijat:* Jussila T, inventointi 2004.*Löydöt:* KM 34509, kvartsi-iskoksia.*Huomiot:* **Kivikautinen laaja asuinpaikka-alue.** Neljä löytökeskittymää. Kantatie 69 on osin tuhonnut paikkaa. Koskelan pellosta on löytynyt aikoinaan kivikirves, joka kuienkin on hukassa (Vanhatalon 1984). Havaitsin alueella neljä eri kvartsikeskittymää. Kaksi keskittymää on kt 69:n pohjoispuolella. Toinen niistä on aivan tien kupeessa ja ulottuu tiestä n. 30 m pohjoiseen. Toinen keskittymä on pellon pohjoislaidalla. Keskittymien välillä on parinkymmenen metrin levyinen löydötön alue. Kaksi keskittymää on tien eteläpuolella, pohjoisempi n. 15 m tiepenkasta etelään ja eteläisempi parikymmentä metriä pellon reunasta pohjoiseen. Keskittymien välillä on n. 25-30 m levyinen löydötön ala. Maaperä asuinpaikan kohdalla on hiekkainen (osin saveksinen) moreeni.

Panoraamakuva itään, tien eteläpuoleisesta asuinpaikan osasta. Asuinpaikka loivan peltorinteen laella ja heti sen alapuolisella rinteellä.

Asuinpaikka-alueen pohjoisosa kuvattuna etelä-kaakkoon. Asuinpaikka pellossa kuvan vasemmassa puoliskossa. Alimmat löydöt tien varrella kasvavan ison koivun tasalta ja ylimmät peltorinteen laelta, missä häämöttää tiellä kulkeva punainen auto.

Alakuvissa: kvartsi-iskoksia ”in-situ” pellossa. Tulitikku ja aski mittakaavana.

35 Ryssänhauta

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen (1808-9)
Laji: hautapaikka / tarinapaikka

Kartta: 3221 05
xy: 6936 096 3434 320, z: 105 ± 2 m.

Tutkijat: Jussila T, inventointi 2004.

Huomiot: Perimätideon mukaan paikalle haudattu venäläisiä sotilaita/sotilas Suomen sodan (1808-9) aikana. Vanhan tien (Koiviston kylätie) ja kantatie 69:n risteyksen koillispuolella, kylätien varressa, tieltä n. 7 m on matala painanne, kooltaan n. 3 x 1,5 m. Perimätieto kertoo, että paikalle on haudattu paikallisten sissien kahakassa tappamia venäläisiä sotilaita. Kohteella on suuri paikallinen merkitys, joten esitän sitä muinaisjäännöksenä.

36 Venäläiskivi

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen (1808-9)

Laji: hautapaikka / tarinapaikka, rakennuksen pohja

Kartta: 3221 05

xy: 6937 154 3435 600, z: 105 ± 2 m.

Tutkijat: Jussila T, inventointi 2004.

Huomiot: Perimätiedon mukaan paikalla on venäläisten sotilaiden joukkohauta, Suomen sodan (1808-9) aikainen. Sen edessä tien varrella on iso siirtolohkare, jossa on muistolaatta Koiviston kahakasta. paikalla on myös opastaulu. Kiven kaakkoispuolella on rakennuksen pohja, mahdollisesti 1700-luvun talonpohja. Kohteella on suuri paikallinen merkitys, joten esitän sitä muinaisjäänäköksi.

Venäläiskivi, jonka taakse metsärinteeseen kerrotaan haudatun venäläisiä sotilaita.

Venäläiskivi taustalla koivujen takana kuvan oikeassa laidassa. Etualan kivien takana rakennuksenpohja. Alla kuvattu paikalla oleva opastaulu:

Koiviston talo halottiin Vartiasta vuonna 1621, ja siitä alkoi asua Olavi Riihonen. Hänen jälkeensä talon isännöivät mm. Leinokset ja Pölkit. Jo 1600-luvulla Koivisto oli kievarina ja postitalona, ja kievari toimi aina tälle vuosisadalle asti.

Talo oli alkuun lähellä Karjunmäellä, josta se tulipalon jälkeen siirrettiin nykyiselle paikalle. Vankka Koivisto eli Pölkki oli aikoinaan kuin pieni kylä - parhaimmillaan sen pihapiirissä oli 36 eri rakennusta.

Suomen sodassa 1808 Vankka Koivisto oli vihollisen huostopisteenä ja siitä johtuen myös taistelutantereena. Talosta majaili pitkään 40-päinen, vääriseksi Bolshutskijn johtama venäläinen vartiosto.

Vuosina 1625-29 Vankassa Koivistossa asui saaristajärven piirin piirilääkäri Lars Törnroth, sittemmin kuuluisuutta saavuttanut kirurgi, arkkitehti ja lääkintöyllähallituksen ylitirehtööri. Talosta oli piirilääkärin aikana myös pieni apteekki, jota hoiti Daniel Nasalin, myöhemmin Korpjoen kruununapteekkari.

Kun Laukaan kihlakunta vuonna 1634 perustettiin, Vankasta Koivistosta tuli kruununvoudin ja henkikirjurin virka- ja asuinpaikka. Ensimmäisen kruununvoudin Mattias Kellin, myöhemmin väärenköytöksiin tekijää hoiti tarmokkaasti Gustaf Adolf Grönlund. Henkikirjurina toimi Carl Anton Carlborg. Sittemmin Koivisto asemapaikkanaan hästi Vrik Collander ja varainhoitajienä Lars Hallongren.

Kruununkhallinnon keskuspaikka siirtyi aikanaan Koivistosta Jyväskylään, josta oli tullut vuonna 1834 kaupunki.

"Tämä on pieni kylä." - Rakennuspiirustusta -
sitten Vankka Koiviston kartalla 1800- ja
1810-lukujen vaihteessa.

37 Riikosenmäen sairastupa

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen (1800-luku)
Laji: rakennuksen pohja

Kartta: 3221 05 xy: 6936822 3436068, z: 135 ± 2 m.

Tutkijat: Jussila T, inventointi 2004.

Huomiot: Paikalla on hyvin säilynyt rakennuksen pohja, jossa ollut 1800-luvulla kulkutautisairaala. Paikalla on opastaulu.

Kulkutautien raivoissa ja suur-
ten nälkävuosien aikana kuolema
korjasi saloa ahteraan. Epidemian
uhalta viranomaiset kehottivat
perustamaan pitäjän tilapäisiä
kulkutautisairaloita ja jopa
varaamaan alueita lauteihin me-
nestyvien haudausmaiksi.

"Kuolinkuonetta" on on yhä taltella.
Käyttökä velle jätet rakennuksen
kiret kylellin ensin kodin talon,
sitten kullalan seinän.

Koivistonkylässä oli 1820-luvulla pöytälääkärin virkapaikka
ja kylässä toimi apteekki. 1800-luvulle ajoittuu myös lällä
paikalla Riikosmäessä sijainnut vaalimalon sairastupa,
Riikosten kaksihuoneinen vanha mökki. Perimätiedon mu-
kaan mm. kuolonvuosina 1867-68 sen tiloihin kuljelettiin
paljon laudeissaan riutuvia ja loppuaan odottavia.
Lavanlaulepidemia riehui lällöin ankarana ja surkeutta
lisäsivät muualta tulleet taudinkantajat "Pohjan poloiset
mierolaiset".

Sataperäisyys verhoaa paljolti Riikosmäen sairastuvan
vaiheita. Rakennuksen on sanottu olleen "sisämaan ensim-
mäinen sairaala". Kansa on nimittänyt sitä myös
"kuolinkuoneeksi". Kerrotaan, että läheiseen Haukka-
vuoreen olisi haudattu sairastuvan suojissa menehtyneitä.

38 Ryssänpaikka 1

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen (1808-9)
Laji: tarinapaikka, piilopaikkaluola

Kartta: 3221 05
xy: 6938420 3431736, z: 155 ± 2 m.

Tutkijat: Jussila T, inventointi 2004.

Huomiot: Laukkuryssien (1800-luku) tavaransiirtopaikka "välivarasto". Kyseessä on paikallinen, varmana pidetty muistitieto. Jyrkässä rinteessä pystysuoran kalliojyrkänteeseen juurella suuren siirtolohkareen alla usean miehen mentävä luola, jota selvästi on siivottu ja lattiaa tasoitettu. Paikan näytti ja siitä kertoi Pekka Kivimäki (Kuorejoentie 16, 44160 Huutomäki).

Luola sijaitsee sähkölinjalta n. 30 m luoteeseen. Luolan suuaukko osoittaa kaakkoon.

Luolan suuaukko piilossa kuusen takana, sen vasemmalla puolella pienemmän luolan aukko.

Sisäkuva isosta luolasta

39 Ryssänpilo 2

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen (1808-9)
Laji: tarinapaikka, piilopaikkaluola

Kartta: 3221 05
xy: 6938694 3431898, z: 135 ± 2 m.

Tutkijat: Jussila T, inventointi 2004.

Huomiot: Laukkuryssien (1800-luku) tavaranniilotuspaikka "välivarasto". Kyseessä on paikallinen varmana pidetty muistitieto.. Paikalla suuren siirtolohkareen alla miehenmentävä luola, jonka suulla kiviäitä.

Miehen mentävä luola siirtolohkareen alla. Suuaukon eteen kasattu kiviäitä.

Luola kuvan keskellä olevan lohkareen alla.
Alla: sisäkuva luolasta. Toisessa päässä on pieni "valoaukko"

40 Rannankylä Pirttiniemi

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen (1808-9)
Laji: tarinapaikka / hautapaikka

Kartta: 3221 05
xy: 6938468 3432720, z: 95 ± 1 m.

Tutkijat: Jussila T, inventointi 2004.

Huomiot: Paikalla on matala maakumpu, ja sen vieressä iso vedentäyttämä kuoppa, ilmeisesti Murahauta. Perimätiedon mukaan maakummun alle on haudattu venäläisiä sotilaita Suomen sodan (1808-9) aikana. Paikka on alavassa niemessä, lähes vesirajan tasolla (siitä muutaman kymmenen metriä), kosteikossa. Perimätiedon kertoi Pekka Kivimäki (Kuorejoentie 16, 44160 Huutomäki). Kohteella on suuri paikallinen merkitys, joten esitän sitä muinaisjäänneksi.

Ei kuvaa.

41 Ruokomäki

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen (1808-9)

Laji: varustus

Kartta: 3221 05

xy: 6937086 3430550, z: 133 ± 2 m.

Tutkijat: Jussila T, inventointi 2004.

Huomiot: Perimätiedon mukaan Suomen sodan (1808-9) aikaisia poteroita ja rintavarustuksia. Paikan näytti ja siitä kertoi Pekka Kivimäki (Kuorejoentie 16, 44160 Huutomäki). Paikka liittyy lähistöllä käytyyn kahakkaan. Sähkölinjan alla on matalia kuoppia, joissa tien puolella on maavalli. Paikka on suon reunassa, osin sähkölinjan alla, sen molemmin puolin. Paikalla piti järjestää väijytys eteelästä tuleville venäläisille, mutta hanke meni mönkään. Kahakka käytiin sitten pohjoisempana Tallivuoren luona.

Suomen sodan aikaisen varustuksen jäänne.

Karttaote 1:10 000

Nettiversiossa ei ole karttoja

Löytöpaikat**ÄÄNEKOSKI KANTOLA**

kivikautinen löytö 6936100 3434050 100

Pari kvartsi-iskosta, Vanhatalo 1984. Mahdollinen asuinpaikka? Tarkastin pellossa olevan löytöpaikan. Pelto oli kynnetytynä, avoin. En havainnut kosteassa pellossa mitään. Paikka on topografialtaan mainio kivikautiselle asuinpaikalle. On mahdollista, että kvartsit ovat peräisin ylempää, missä lähellä taloa pieni törmä. Talon eteläpuolella on hieno muinainen niemeke ja rantatörmä. Tämä pelto oli kuitenkin heinällä, enkä saanut siitä irti havaintoja esihistoriasta.

ÄÄNEKOSKI TAKALA

kivikautinen löytö 6939660 3434740 95

Kivituura. "Takalan pellostä erään ladon luota.". Oletetun löytöpaikan ympäristö märkää metsämaata. En havainnut alueelle tehdyissä muutamissa koekuopissa, enkä avoimissa maastonkohdissa ja tieleikkauksissa mitään esihistoriaan viittaavaa.

ÄÄNEKOSKI PURUNKORPI

kivikautinen löytö 6935800 3432840 103

Kivikirves. KS-M 61:22. Purunkorven niityltä. Hirvaskankaan risteyksestä n. 700 m NE. Tasaista peltoa. Paikka on nyt metsitetty vanha pelto. Hyvin loivasti koilliseen laskeva maasto, jossa ei voi erottaa muinaisrannan merkkejä.

ÄÄNEKOSKI HARJULA (PÖLKKI)

kivikautinen löytö 6936750 3435220 105

Kourutaltta. Löytötieto summittainen. Talon pihapiiristä ? Löytöp. ilm. Pölkki, mutta myöh. tiedon muk. Harjun maalta. Vanhatalo 1984 (T.S.): Esineen löytöpaikaksi oli ilmoitettu Pölkin talon pelto, mutta talon vanha (86 v.) isäntä Koivu kertoi, että ko. esine on löytynyt Harjulan talon mailta. Tarkan löytöpaikan selvittäminen on mahdotonta.

ÄÄNEKOSKI ISOSUO (HIRVASSUO)

kivikautinen löytö 6934400 3434000

Hirvassuolta niittyä perattaessa. Tarkka paikka ei tied. Laajaa suoaluetta. Ancyloskorkeuksia. Kuljeskelin alueella, jossa paikoin näkyvissä Ancylostormä. Satunnaiset harvat koekuopat ja avointen maastonkohtien tarkastelu ei tuottanut tulosta.

ÄÄNEKOSKI KETOLA

kivikautinen löytö 6938050 3432570 103

Kiviesine hietapellostä, Ketolan talon eteläpuolelta. Paikalla on selkeä Muinais-Päijänteiden hiekkainen rantatörmä. Muualla alueella törmä saveksisempi. Pelto oli paikalla käydessäni heinällä. Pohjoispuolella avoin pelto muinaisrantatörmällä, mutta siitä ei havaintoja.

ÄÄNEKOSKI LOILO

kivikautinen löytö 6938050 3432570 103

KM 22755, kivikirves. Loilon pellolta. Löytöp. "hiilenmurusia". Hirvasjoen muinaisen jokisuun lähistöllä. Hiekkapelto oli avoimena ja kynnetytynä käydessäni paikalla. Tarkastin koko alueen pellot huolellisesti, kun ne olivat kosteat. Ei havaintoja esihistoriasta. Paikka oivaa kivikautisen asuinpaikan maastoa.

Muita jäänteitä

"Kotikylämme Koivisto" –kirjassa mainitaan Suomen sodan aikaisia varustuksia olevan Hirvaskankaalla, VT:4:n ja Uuraisten tien risteyksestä n. 400 m Uuraisten suuntaan (xy 6935586 3432277) harjutörmän päällä. Tarkastin sekä ylemmän, että juuri auratun alemman törmän päälliset tien koillispuolella, mutta en havainnut merkkejä mistään varustuksista. Myös ylempi törmä, nyt vesakkoa kasvava on aikoinaan aurattu. Auraus on mahdollisesti hävittänyt varustusten jäänteet.

Hirvaskankaan Shellin eteläpuolella on kangasmaastossa vanha tienristeys, joka on ilmeisesti "alkuperäinen" 1700-luvun teiden risteys. Paikka on nyt metsäteiden risteys varsin "resuisessa" kangasmaastossa. Tiestä on Koiviston kylän kohdalla huomattava osa museotienä. Tämän huoltoaseman taustan tienpätkän rauhoittaminen ei mielestäni ole tarpeen, ellei metsäteitä voida hyödyntää kevyen liikenteen väylinä.

Karttaote 1:10 000

Nettiversiossa ei ole karttoja

Liite: Muinaijännösluettelo**Äänekoski Hirvaskangas-Koivisto, muinaisjännöslista****Peruskarttalehti 3221 05**

nro	Paikka	x	y	selitys
4	Muhlunniemi 1	6938064	3433870	1500-1700 luvun kylätontti, suurelta osin tuhottu
5	Muhlunniemi 2	6937718	3433814	Kivikautinen asuinpaikka
32	Muhlunniemi 3	6938014	3433870	Kivikautinen asuinpaikka (ent. löytöpaikka)
33	Norola	6938006	3434392	Kivikautinen asuinpaikka (ent. löytöpaikka)
34	Koskela	6935860	3433898	Kivikautinen laaja asuinpaikka-alue. Keskipist. koordin
35	Ryssänhauta	6936096	3434320	Tarinapaikka / hautapaikka. Sotilashauta 1808-9
36	Venäläiskivi	6936096	3434320	Tarinapaikka / hautapaikka. Sotilashauta 1808-9, talonpohjia
37	Riikosenmäen sairastupa	6936822	3436068	1700-1800 -luvun talonpohja / tarinapaikka
38	Ryssänpaikka 1	6938420	3431736	Laukkuryssän tavarapaikka, 1800-luku, luola
39	Ryssänpaikka 2	6938694	3431898	Laukkuryssän tavarapaikka, 1800-luku, luola
40	Rannankylä Pirttiniemi	6938468	3432720	Tarinapaikka / hautapaikka. Sotilashauta 1808-9
41	Ruokomäki	6937086	3430550	Perimätiedon mukaan Suomen sodan (1808-9) aikaisia varustuksia